

de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs Commissie Wetsvoorstellen

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Ingediend op <https://www.internetconsultatie.nl/proceskostenvergoeding>

Amsterdam, 29 november 2019

Betreft: Reactie van de Commissie Wetsvoorstellen van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs op de internetconsultatie wijziging Besluit proceskosten bestuursrecht

Geachte dames en heren,

De Orde heeft met belangstelling kennisgenomen van de internetconsultatie wijziging Besluit proceskosten Bestuursrecht (hierna: Bpb). De Orde onderschrijft de doelstelling die de besluitgever met de aangekondigde aanpassingen wil bewerkstelligen, te weten het creëren van meer bewustzijn bij bestuursorganen over de gevolgen van hun handelingen voor burgers en in het bijzonder de daarmee gemoeide kosten van rechtsbijstand. Ook vindt de Orde het een goede zaak dat de forfaitaire vergoeding voor kosten van beroep en hoger beroep fors omhoog gaat. Een meer kostendekkende vergoeding draagt bij aan de toegang tot de rechter.

Hoogte forfaitaire kostenvergoeding bezwaarfase

Daarentegen vindt de Orde het een gemiste kans dat de forfaitaire kostenvergoeding voor de (fiscale) bezwaarfase niet wordt verhoogd. Als reden hiervoor wordt genoemd dat onnodige verdere juridisering van de samenleving moet worden voorkomen. Ook zouden bestuursorganen terughoudender kunnen worden bij het heroverwegen van een besluit. Met name dat laatste argument vindt de Orde niet sterk. Als een belanghebbende naar de rechter moet om zijn gelijk te halen, is het bestuursorgaan uiteindelijk veel duurder uit. Dat geldt zeker indien zou komen vast te staan dat tegen beter weten in gehandeld is. Als het doel is meer bewustheid te creëren over de kosten van rechtsbijstand, dan moet niet alleen voorkomen worden dat onnodig juridische procedures worden gevoerd, maar evenzeer dat zaken onnodig in de bezwaarfase terechtkomen omdat het bestuursorgaan onvoldoende zorgvuldigheid betracht bij de primaire besluitvorming. De Orde meent derhalve dat ook voor een gegrond

1

De Commissie Wetsvoorstellen van de NOB reageert gevraagd en ongevraagd op fiscaal relevante (wets)voorstellen (en het voortraject daarvan) vanuit de expertise van haar leden. Belangrijke toetsstenen zijn rechtszekerheid (waaronder terugwerkende kracht), verenigbaarheid met het recht, uitvoerbaarheid, effectiviteit en efficiency, regeldruk en gevolgen voor het investeringsklimaat.

bezwaar een hogere ‘prijs’ op zijn plaats zou zijn. Zorgvuldige besluitvorming levert naar de mening van de Orde een grotere bijdrage aan het voorkomen van juridisering van de samenleving dan het afknippen van de bezwaarkostenvergoeding voor de rechtzoekende burger.

Anderzijds begrijpt de Orde dat voorkomen moet worden dat belanghebbenden en hun gemachtigden de besluitvorming van het bestuursorgaan doelbewust gaan frustreren. Om die verantwoordelijkheid in te scherpen, geeft de Orde in overweging om aan artikel 2 lid 3 Bpb toe te voegen dat het bestuursorgaan en de rechter de forfaitaire vergoeding kunnen verminderen bij kennelijk onredelijk handelen van de (gemachtigde van) belanghebbende. Dit zou zich kunnen voordoen indien proceshandelingen uitsluitend worden verricht met als doel om een hogere proceskostenvergoeding te verkrijgen. Hierbij dienen naar de mening van de Orde ook te worden betrokken de bevindingen van het WODC-onderzoek naar de werkwijze en het verdienmodel van ‘no cure no pay’-bedrijven, welke bevindingen volgend jaar worden verwacht.¹

Afwijkingsbevoegdheid rechter

Uit het consultatiedocument (pagina 4) blijkt dat de aanpassing van artikel 2 lid 3 Bpb ook bedoeld is als signaal aan de bestuursrechter om minder terughoudend gebruik te maken van zijn bevoegdheid om een bovenforfaitaire vergoeding toe te kennen en dit ook wat vaker uit eigen beweging te doen. De Orde betwijfelt echter of dit signaal voldoende uit de verf komt zolang het uitgangspunt voor een hogere kostenvergoeding de ‘*bijzondere omstandigheid*’ blijft. Uit de jurisprudentie blijkt dat de rechter juist dit begrip zeer restrictief uitlegt, in die zin dat sprake moet zijn van handelen tegen beter weten of anderszins ernstig onzorgvuldig handelen. De vraag is of de enkele toevoeging van ‘*kennelijk onredelijk handelen*’ als voorbeeld van een dergelijke bijzondere omstandigheid daar verandering in gaat brengen. De Orde geeft in overweging om de gewenste actieve rol van de bestuursrechter nadrukkelijk in de tekst van artikel 2 lid 3 Bpb tot uitdrukking te brengen, door aan te geven dat hij naar aanleiding van een verzoek om toekenning van een kostenvergoeding ex. artikel 8:75 Awb uit eigen beweging moet nagaan of zich omstandigheden hebben voorgedaan die een hogere vergoeding rechtvaardigen. De Orde meent dat een actieve houding van de rechter in elk geval geboden is wanneer in bezwaar of beroep om een integrale proceskostenvergoeding wordt gevraagd, in die zin dat niet automatisch wordt teruggevallen op de forfaitaire norm als de rechter van oordeel is dat een integrale kostenvergoeding in de gegeven omstandigheden te ver zou gaan.

¹ Vgl. Brief Minister voor Rechtsbescherming d.d. 2 juli 2019, nr. 2623241

Ten slotte geeft de Orde in overweging om in artikel 2 lid 3 Bpb omstandigheden op te nemen waaronder in elk geval sprake is van kennelijk onredelijk handelden van het bestuursorgaan. Daartoe zou aansluiting kunnen worden gezocht bij de in nota van toelichting genoemde voorbeelden uit de jurisprudentie, zoals het misbruik maken van bevoegdheid, het tegen beten weten in nemen of in rechte handhaven van een besluit. Ook dit zou naar de mening van de Orde een bijdrage kunnen leveren aan de door de besluitgever gewenste bewustwording en gedragsverandering bij bestuursorganen.

Tot slot

Uiteraard is de Orde graag bereid het bovenstaande nader toe te lichten. De Orde heeft geen bezwaar tegen publicatie van deze reactie.

Hoogachtend,
de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs

drs. R.A. van der Jagt
voorzitter Commissie Wetsvoorstellen